

HUKUK DEVLETİ VE KİŞİSEL GÜVENLİK

DIĞDAR DAŞKIN *

Özet

1982 Anayasasının 2.maddesine göre, 'Türkiye Cumhuriyeti... bir hukuk devletidir'. Hukuk devleti, tüm etkinliklerinde hukukun üstünlüğü ilkesine ve yargı denetimine bağlı kalan devlettir. Anayasa Mahkemesi de 12 Kasım 1991 tarih ve K.1991/43 sayılı Kararında hukuk devleti ilkesini, benzer bir şekilde "yönetilenlere en güçlü, en etkin ve en kapsamlı biçimde hukuksal güvencenin sağlanması, tüm devlet organlarının eylem ve işlemlerinin hukuka uygun olması olarak tanımlamıştır.

Hukuk devletinin önemli gereklerinden biri, temel hakların güvenlik altına alınmasıdır. Bu temel hakların en başında da kişisel güvenliğin sağlanması vardır. Devlet, vatandaşlarının haklarını suiistimal etmemeli ve aynı zamanda da onların haklarını korumalı, güvence altına almalıdır. Bu bağlamda kişilerin hakları yasakoyucu tarafından çeşitli düzenlemelerle belirlenmiştir.

Her kişi ilk önce kendi güvenliğinden daha sonra da başkalarının güvenliğinden sorumludur. Haklarını korumaya çalışan kişi başkalarının haklarını suiistimal etmeden bu amacını gerçekleştirmelidir. Bu bağlamda kişisel güvenlik ve toplumsal güvenlik birbirine sıkı sıkıya bağlı iki ana başlıktır.

Hukuk devleti bir özgürlükler alanı olduğu kadar bu özgürlüklerin sınırlarını da belirleme alanıdır. Toplum düzeni ve refahı açısından özgürlüklerin de bir yerde sınırlanmaları gerekir. İşte asıl önemli olan konu bu özgürlüklerin hangi noktada sınırlanmaları gerektiğidir. Ancak bu düzenin kurulu olduğu ve herkesin eşit hak ve sınırlamalara tabi oldukları bir toplumda herkes güvende ve refah içinde olabilir.

Anahtar Sözcükler: Anayasa, TCK, AİHS, Özgürlükler Hukuku, Kişisel güvenlikler, Hukuk Devleti, İç Hukuk, bireysel silahlanma, toplumsal eşitlik, göç, yoksulluk, adli tıp

* Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi

AIHS KAPSAMINDA KİŞİSEL GÜVENLİK

AIHS, kişisel güvenlik ve insan hakları alanında iç hukukta da önemli kaynak oluşturacak kararlar almıştır. AIHS m.5 Özgürlük ve Güvenlik Hakkı adı altında yaptığı düzenlemede şu konulara değinmiştir:

“1. Herkesin kişi özgürlüğüne ve güvenliğine hakkı vardır. Aşağıda belirtilen haller ve yasada belirlenen yollar dışında hiç kimse özgürlüğünden yoksun bırakılamaz.

a) Kişinin yetkili mahkeme tarafından mahkum edilmesi üzerine usulüne uygun olarak hapsedilmesi;

b) Bir mahkeme tarafından, yasaya uygun olarak, verilen bir karara riayetsizlikten dolayı veya yasanın koyduğu bir yükümlülüğün yerine getirilmesini sağlamak için usulüne uygun olarak yakalanması veya tutulu durumda bulundurulması;

c) Bir suç işlediği hakkında geçerli şüphe bulunan veya suç işlemesine ya da suçu işledikten sonra kaçmasına engel olmak zorunluluğu inancını doğuran makul nedenlerin bulunması dolayısıyla, bir kimsenin yetkili merci önüne çıkarılmak üzere yakalanması ve tutulu durumda bulundurulması;

d) Bir küçüğün gözetim altında eğitimi için usulüne uygun olarak verilmiş bir karar gereği tutulu durumda bulundurulması veya kendisinin yetkili merci önüne çıkarılması için usulüne uygun olarak tutulu durumda bulundurulması;

e) Bulaşıcı hastalık yayabilecek bir kimsenin, bir akıl hastasının, bir alkoliklin, uyuşturucu madde bağımlısı bir kişinin veya bir serserinin usulüne uygun olarak tutulu durumda bulundurulması;

f) Bir kişinin usulüne aykırı surette ülkeye girmekten alı konmasını veya kendisi hakkında sınır dışı etme ya da geriverme işleminin yürütülmekte olması nedeniyle usulüne uygun olarak yakalanması veya tutulu durumda bulundurulması;

2. Yakalanan her kişiye, yakalama nedenleri ve kendisine yöneltilen her türlü suçlama en kısa zamanda ve anladığı bir dille bildirilir.

3. Bu maddenin 1.c fıkrasında öngörülen koşullara uyarınca yakalanan veya tutulu durumda bulunan herkes hemen bir yargıç veya adli görev yapmaya yasayla yetkili kılınmış diğer bir görevli önüne çıkarılır; kendisinin makul bir süre içinde yargılanmaya veya adli kovuşturma sırasında serbest bırakılmaya hakkı vardır. Salıverilme, ilgilinin duruşmada hazır bulunmasını sağlayacak bir teminata bağlanabilir.

4. Yakalama veya tutuklu durumda bulunma nedeniyle özgürlüğünden yoksun kılınan herkes, özgürlük kısıtlamasının yasaya uygunluğu hakkında kısa bir süre içinde karar vermesi ve yasaya aykırı görülmesi halinde kendisini serbest bırakması için bir mahkemeye başvurma hakkına sahiptir.

5. Bu madde hükümlerine aykırı olarak yapılmış bir yakalama veya tutulu kalma işleminin mağduru olan herkesin tazminat istemeye hakkı vardır.”

Bu ana maddenin devamındaki diğer maddelerde kişisel güvenlik ve özgürlükler hukukunun gelebileceği noktayı odaklayarak bunlara birer güvence oluşturmuştur. Bu maddenin devamındaki diğer maddeler;m.8 Özel hayatın ve aile hayatının korunması,m.9 Düşünce,din ve vicdan özgürlüğü,m.10 İfade özgürlüğü olarak düzenlenmiştir.Asıl değindiğim konu ise bu özgürlüklerin kimler tarafından hangi noktada sınırlanıp sınırlanamayacağıdır.Bu noktada ise AİHS m.18 Hakların kısıtlanmasının sınırlarını belirlemiştir.Buna göre; ‘ Bu Sözleşmenin hükümleri gereğince, sözü edilen hak ve özgürlüklere getirilen sınırlamalar ancak öngörülen amaçlar için uygulanabilir.’Bu maddeden de anladığımız üzere özgürlükler ancak ve ancak kanun,yönetmelik veya içtihatlarla düzenlenmiş olduklarında kısıtlanabilir.Olması gerekende budur.Çünkü özgürlük temelinde sonsuzluğu getiren bir kavramdır.Gerektiği yerde sınırlanmadığı sürece toplumsal kargaşalar artarak,sorunlar çözülemez hale gelebilir.

HUKUK DEVLETİNDE KİŞİSEL GÜVENLİK KAVRAMININ İNCELEME ALANLARI

Hukuk devletinde kişisel güvenlik alanını incelerken bir çok alt başlıktan faydalanabiliriz. Kişinin en başlıca hakkı yaşama hakkı olduğuna göre; ilk suiistimal edilebilir hakkı da budur. Yaşama hakkının korunmasında yapılabilecek ilk şey ise bireysel silahlanmaların önüne geçmektir ki;kimse kafasına estiği gibi karşısındaki bir yaşamı bu kadar kolay yok edebilmesin.

BİREYSEL SİLAHLANMA

Bireysel silahlanmanın önüne geçebilmek adına çeşitli kanun maddeleri, ilgili içtihatlar yönetmeliklerde çeşitli maddeler yer almaktadır. ABD’de ise geçtiğimiz günlerde Yüksek mahkeme, çok tartışılacak bir karar alarak, bireysel silahlanmanın bir hak olduğuna hükmetti. ABD’de Yüksek mahkeme, Washington Kent Yönetimi’nin bireysel silah taşımaya yasak getiren 32 yıllık kararını iptal ederek 4’e karşı 5 oyla alınan kararda, kişilerin kendilerini korumak ve avlanmak için silah taşıma hakları olduğu belirtiyor. Bu karara karşı çıkan bazı gruplar, taşıdıkları endişeleri dile getirerek,suç oranında dünyada 6.sırada bulunan Washington’daki suç oranının dahada artacağını düşünmeye başlamıştır.

Tüm dünyada 28 Eylül Bireysel Silahsızlanma Günü olarak kabul edilmiştir. Zaten bu konu, ancak böyle bir birlik ve beraberlikle üstesinden gelinebilir.Çeşitli televizyon kanallarında ve görsel basında yer alan bir takım dizi ve filmler ise bu amaca ‘köstek’ oluşturacak kimi amaçlar içine bürünselerde,gittikçe bilinçlenen insanlar bunlara fırsat vermemektedirler.Geleceğin Türkiye’sinde bilinçli bir toplum eminim bu kör zihniyetin önüne geçerek çağdaş dediğimizizin ötesindeki bir noktaya gelecektir.Fakat yaşadığımız şu düzende hala insanlar en mutlu günlerinde bile kör kurşunlar savurarak bir çok hayat yok etmekte.Yapılan araştırmalara göre ortaya çıkan rakamlar her geçen yıl özellikle ruhsatsız silah oranının arttığını göstermektedir.Sonuç olarak polis ve jandarma bölgesinde bulunan ruhsatlı silah sayısı yaklaşık 2,5 milyondur. Suçlarda kullanılan ruhsatsız

silah sayıları da göz önünde bulundurulduğunda Türkiye’de kişilerin kullanımında bulunan toplam silah sayısı (ruhsatlı ve ruhsatsız dahil, gerçeğe dönüştürülmüş kurusıkı silah hariç) ortalama 7 ile 10 milyon arasındadır. Ayrıca bu rakamların artması için elinden geleni yapan MKEK, silah satışlarını kredi kartlarına taksitli hale getirerek insanları adeta silah almaya teşvik etmeye çalışan bir davranış örneği göstermiştir. Tabii ki milletin vekilliğini üstlenen sayın Milletvekillerimiz de çocuklarının düğünlerinde, torunlarının sünnet törenlerinde ellerindeki silahları ateşleyerek millete örnek teşkil etmektedirler. Bu genellemenin içine tüm vekillerimizi sokmak tabii ki yanlış olacaktır. Silahlanmaya karşıtlığını çok açık şekilde belirten ve bu konuda önemli çalışmalar yapan vekillerimiz ve yöneticilerimiz eminim ki bununda önüne geçmek için, bu çalışmalarını devam ettireceklerdir.

İşte kişisel güvenliğin mihenk taşı, ilk önce bireysel silahlanmanın önüne geçmek ve insanların bilinçsizce silah kullanmalarının önlemektir.

TOPLUMSAL EŞİTLİK

İnsanların toplumda eşit haklara sahip olduğu ve sahip oldukları haklarının eşit koşullarda korunması gerektiği yadsınamaz bir gerçektir. Bu eşitliğin temel adına toplumsal eşitlik diyebiliriz. Bu konuda çeşitli toplumsal örgütler önemli çalışmalar yapmaktadırlar. Tabii ki buradaki eşitliği korumaya çalışan yıllar yılı hep erkeklerden altta görülmüş olan ‘kadın’lardır. Erkeklerin hiçbir zaman böyle çabalarının olmadığını ve bu konudaki örgütlerin çoğunun kadın haklarını koruma amaçlı olduğunu kavrayabildiğimiz anda toplumsal eşitlik konusunda, eşit olma çabası içerisinde olan tarafın, ‘kadın’ olduğunu anlıyoruz. Bir kadının bu hakkını korumak için çabalaması gerektiği bile insanın kulağına korkunç geliyor. İnsanın cinsiyetinden dolayı bir ayrıma tabi kalıyor olması en büyük insan hakları ihlalidir. Bu hakkı, ‘kadın hakkı’ olarak tanımlama taraftarı değilim. Buna ancak ‘kadının insan hakkı’ diyebiliriz. Çünkü bu da bir ayrım çabasını gösterir. ‘Hak’, kadın yada erkek hakkı olarak tanımlanıp sınırlandırılmaz. Toplumsal eşitlik bunu gerektirir. Kadın haklarını, insan hakları kavramından ayrı tutmak mümkün değildir. Kadın hakları ile savunulan, kadınların ayrıcalıklı haklara sahip olması değil, sırf insan oldukları için her yerde ve herkes için geçerli olan haklara sahip olmalarıdır. Birçok gelişmiş ülkede kadın hakları çok ilerlemeler göstermiş olsa da, ülkemizde ve gelişmekte olan ülkelerde kadın hakları ne yazık ki istenen seviyelerde değildir. Ülkemizde kadınlar hala eğitim ve diğer toplumsal hizmetlere erişmekte güçlükler yaşamakta, çoğunlukla karar alma süreçlerinin dışında bırakılmakta, baskı, taciz ve şiddete maruz kalmakta, töre ve namus cinayetlerine kurban gitmektedirler. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü verilerinde de bunları görmek mümkündür:

-Her üç kadından biri şiddete uğruyor.

-Kadınların % 19.4’ü okuma yazma bilmiyor.

-Kadınların sadece yüzde 3.9'u üniversite mezunu.

-Kadınların işgücüne katılım oranları % 25.4 tür.

-Yılda yaklaşık 2500 kadın anne olmak isterken hayatını kaybediyor.

-Meclisteki 550 milletvekilinin sadece 24'ü kadındır (%4.4).

Kadınların 20.yüzyılda hala daha töre cinayeti adındaki soysuzca bir fiile maruz kalıyor olmaları toplumumuzun çok büyük bir gerçeği. Bu konuda çeşitli çalışmalar yürüten T.C Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı bu konuda valiliklere çeşitli görevler atayarak bu konuların kapsamlı incelenmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu konuda yapılması gereken çalışmaları şu şekilde sıralayabiliriz:

İl ve İlçe İnsan Hakları Kurullarının Görev ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmeliğinin 10., 11., 12. maddeleri ile özellikle 12. maddenin (b) bendi nazara alınarak, konu hakkında aşağıdaki çalışmaların yapılması gerekmektedir;

- a) İlçe İnsan Hakları Kurullarından da gereken bilgilerin alınması;
- b) İlinizde son beş yıllık töre/namus cinayetlerinin sayısının tespiti;
- c) İnsanımızı buna iten psiko-sosyolojik sebeplerin belirlenmesi;
- d) Alınması gereken tedbirlerin neler olabileceğinin kurulunuzca tartışılması;
- e) Bu tür cinayetlerin önlenmesi konusunda kamuoyu oluşturulmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

Türkiye’de bu konuda çok önemli bir örgüt önemli çalışmalar yürütmektedir. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü(KSGM), kadınların toplum içindeki gelişmişliğini arttırmak ve olağan problemlere çözümler üretmek amacıyla çeşitli aktivitelerle bu amaç uğrunda önemli adımlar atmaktadırlar. Ayrıca bazı düzenlemelerle kadının toplumdaki değerinin önemini vurgulayan değişiklikler yapılmıştır.Bu değişikliklere birkaç örnek vermek gerekirse;

- Anayasa’nın “Aile, Türk toplumunun temelidir.”hükmünü taşıyan 41 inci maddesine 2001 yılında yapılan değişiklik ile “ve eşler arasında eşitliğe dayanır” hükmü eklenerek demokratik ailenin temeli güçlendirilmiştir;

- 2001 yılındaki Anayasa değişikliğinde 66. maddeye “Türk babanın veya Türk ananın çocuğu Türk’tür” hükmü konularak, daha önce “Türk anne ve yabancı babadan olan çocukların vatandaşlığı kanunla düzenlenir” şeklindeki eşitsizlik maddeden çıkarılmıştır;

- 1997 yılında kabul edilen ve temel eğitimi 8 yıla çıkaran yasa özellikle kız çocuklarının okullaşma oranına önemli katkıda bulunmuştur;

- Bütün dünyada olduğu gibi ülkemizde de önemli bir sorun alanı olarak karşımızda duran aile içindeki şiddetin önlenmesi amacıyla 1998 yılında Ailenin Korunmasına Dair Kanun çıkarılarak bu konuya ilişkin özel bir yasal düzenlemeye gidilmiştir. Bu düzenleme ile ilk kez Türkiye’de aile içi şiddet kavramı hukuksal metinde tanımlanmış ve aile içi şiddetin gerçekleştiği durumlarda mağdurun şikayeti olmaksızın (üçüncü şahısların bildirimiyile) polis ve adalet mekanizmasının harekete geçmesi sağlanmıştır;

- 2002 yılında yürürlüğe giren Yeni Türk Medeni Kanununda yapılan düzenlemelerle kadının statüsü iyi bir konuma yükseltilmiştir. Yeni Medeni Kanun ile; aile reisliği kaldırılmış, en fazla eleştiri alan yasal mal rejimi değiştirilerek “edinilmiş mallara katılma rejimi” benimsenmiş, evlilik yaşı kadın ve erkek için eşit hale getirilmiş, eşlerin evlilik birliğini birlikte yöneteceği, evlilik birliğini temsil yetkisinin her iki eşe birlikte tanındığı ve eşlerin oturacakları evi birlikte seçecekleri hükme bağlanmıştır. Kadına, kendi soyadını kocasının soyadından önce gelmek üzere kullanabilme hakkını veren ve daha önce yapılan değişiklik aynen benimsenmiştir. Eşlerin velayeti birlikte kullanacağı, anlaşmazlık halinde ise hakimin karar vereceği ve eşlerden birinin meslek ve iş seçiminde diğerinin iznini almak zorunda olmadığı hüküm altına alınan diğer bazı konulardır;

- 2003 yılında yürürlüğe giren İş Kanununun getirdiği en önemli ilerleme işveren işçi ilişkisinde cinsiyet dahil hiçbir nedenle temel insan hakları bakımından ayırım yapılmayacağıdır. Yeni İş Kanunu’nda kadınlar için eşit işe eşit ücret, hamilelik ya da doğum nedeniyle iş akdinin feshedilemeyeceği, işyerinde cinsel taciz halinde işverene yaptırım uygulanacağı gibi önemli düzenlemeler de getirilmiştir;

- 2005 yılında yürürlüğe giren Yeni Türk Ceza Yasası da kadınlarla ilgili çağdaş düzenlemeler içermektedir. Yasa ile kadın ve kız ayrımı kaldırılmış, evlilik içi tecavüz, işyerinde cinsel taciz, kadın ticareti, ayrımcılık suçu v.b. konulara yer verilmiştir. Yeni TCK’ da “töre” cinayetleri faillerinin yasada öngörülen en ağır ceza olan ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılması hükmü getirilmiştir;

- Yeni Belediye Kanunu ile şiddete uğrayan kadınlara hizmet vermek üzere Belediyeler de yetkili kılınmıştır. Bu Kanunla Büyükşehir Belediyeleri ile nüfusu 50.000’ni geçen belediyelere kadınlar ve çocuklar için koruma evleri açmak yükümlülüğü getirilmiştir.

Kadın hak ettiği değeri bulup daha sağlıklı nesiller meydana getirdiği sürece, tartışmamız gereken konular bitecek ve insanlar birbirlerine daha saygılı davranmayı öğrendikten sonra da toplumda kimsenin güvenliğini tehdit eden sorunlar gittikçe azalacak. Yüce Atatürk’te bir toplumda gençlerin öneminden bahsetmiştir ve bu gençlerimizi dünyaya getiren, büyük bir emekle yetiştiren kadınlarımıza verilen değer arttıkça yaşadığımız problemlerin azalacağına inanıyorum.

GÖÇ VE GÖÇÜN KİŞİSEL GÜVENLİK İÇİN ZARARLARI

Göç, insanların çeşitli sebeplerle yaşadıkları yerlerden başka yerlere taşınmalarıdır. İnsanların göç etmek için haklı veya haksız sebepleri olabilir. Günümüzde göç kavramının gelmiş olduğu nokta ise insan haklarını büyük ölçüde zedeleyen ve insanca yaşama hakkını ihlal eden haller almıştır. Yaşadıkları yerlerden göç eden insanların en önemli gerekçeleri ekonomik nedenlerdir. Aynı zamanda da yaşam alanlarının güvensiz hale gelmesi insanları daha güvenli yerlere göç etmeye zorlamaktadır. Bunun yanında ailevi ve bireysel nedenler de kimi zaman göçe sebep olmaktadır. Peki göç insan yaşamını ne şekillerde tehdit eder? Hem göç edenler hem de göç edilen yerlerde yaşayan insanlar için bir çok olumsuz sonuç doğurmaktadır.

Göçün meydana getirdiği en önemli sorun sağlık problemleridir. Bulaşıcı hastalıklar bunların en başında gelir. Solunum ve sindirim yolu ile bulaşan hastalıklar ve paraziter hastalıklar insan sağlığını tehdit eden en büyük etkenlerdir. Ayrıca beslenme sorunlarından hem çocuklar hem de yetişkinler olumsuz etkilenmektedirler. Göç aynı zaman da ruhsal açıdan da göç eden toplulukların sorunlar yaşamasına sebep olmaktadır. Bu sorunlar da insanları aile içi şiddete ve depresyona sürüklemektedir.

İnsan hakları kapsamında göç kavramını incelediğimizde gönüllü ve zorunlu göçle karşılaşırız. Kimi göçmenler kişisel sebeplerden dolayı gönüllü olarak göç ederken kimileri ise göçe zorunlu bırakılmaktadır. Bunların en başında fuhuşa sevk, kölelik, iş gücü sömürsü, güvenlik ve savaşlar gelmektedir.

İnsan hakları evrensel bildirgesinin 4. maddesine göre; “Hiç kimse kölelik ya da kulluk altında tutulamaz. Her türlü kölelik ve köle ticareti yasaktır.” Madde 5 ise bunun devamı niteliğinde olup; “Hiç kimseye işkence ya da zalimce ,insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele ya da ceza uygulanamaz.” şeklinde hüküm vermiştir. Buna göre insan hakları evrensel bildirgesi zorunlu göçü teşvik etmemekle birlikte kesinlikle her türlü insanlık dışı muamelenin karşısında durmaktadır. Göç olgusunun insan sağlığı ve kişisel güvenlik için önemli bir tehdit oluşturduğu büyük bir gerçektir. Peki göçün önüne geçecek önlemler nelerdir?

GEÇMİŞE YÖNELİK ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

-Göç veren bölgelerdeki yüksek doğurganlığın önlenebilmesi için, Ana-Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezleri tarafından yürütülen çalışmalara ağırlık verilmelidir.

- Alım garantili projelerle göç eden insanların topraklarını memleketlerinde ekip tersine göç’ün hızlandırılması,

-Toki ile sürdürülen kentsel dönüşüm planına devam edilmeli, Gecekondu sahipleri gönüllü olarak ikna edilerek daha yaşanabilir evlere yerleştirilmelidir

-Merkezi Yönetimin kırsaldaki sağlık, eğitim ve iş olanaklarını 5 yıllık kalkınma -planları ile iyileştirme çalışmalarına ödün vermeden devam edilmesi.Böylece tersine göçün cazip hale gelmesi,

GLECEĞE YÖNELİK ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

-İl nüfusu 76 bin 609 kişiden ibaret olan Bayburt ile nüfusu 13 milyonu asan, yani Bayburt'un 150 katı kadar nüfus barındıran İstanbul vilâyetini aynı hukukî çerçeveye içinde yönetmek mümkün değildir.

-Yeni cazibe merkezlerine ihtiyaç var.Yeni yerleşim yerlerinin belirleyicisi, yerel yönetimler olmalıdır.Yerel yönetimlerde Avrupa kentsel şartı normlarını esas almalıdır.

-Ülkeye kaçak yolla girişler engellenmelidir.Bu yolla ülkeye girenler insan tacirlerine ,organ ticaretine, zorla fuhuşa sürüklenmekte ve ortaya köleliğin öteki yüzü çıkmaktadır.

-Göçle gelen ve iş imkanı bulamayan vasıfsız insanların geçim kaynağı olarak gördüğü ve kısmen göçü teşvik eden kayıt dışı üretim, merdiven altı diye tabir edilen iş kolları, seyyar satıcılık, işportacılık, değnekçilik, dilencilik ve benzeri

YOKSULLUK VE KİŞİSEL GÜVENLİK

Günümüz Türkiye'sinin en büyük problemi olan yoksulluk kişisel ve toplumsal güvenliğe gölge düşüren en önemli faktörlerden biridir.

Yoksulluk oldukça karmaşık bir olgudur. Gelişmekte olan ülkelerin ve geçiş ekonomilerinin bugün karşılaştığı en ciddi problemlerden birisi büyümeyi hızlandırıp yoksulluğu azaltan reformlar belirleyip uygulamaktır. 1980'li yıllardan beri uygulanan ortodoks ekonomik politikalar kapsamında daha fazla liberalizasyon ve küreselleşmenin gelişmekte olan dünyada yoksulluğu azaltmadığı yönünde yaygın bir kabul bulunmaktadır. (Brinkerhoff, Goldsmith, 2003: 685).

Yakın geçmişte IMF ve Dünya Bankası gibi önde gelen kurumlarınönerdikleri standart gelişme reçetelerini takip eden ülkelerde yoksulluğunazaltılması konusunda kayda değer bir başarı ortaya konamadığı, hatta bazıbölgelerde durumun daha da kötüleştiği belirlenen hedeflere ulaşılması yönündeki ümitleri zayıflatmaktadır. Bu bakımdan yoksullukla ilgili çalışmaların

giderek arttığı ve bu bağlamda özellikle yoksulluğun sebeplerinin ne olduğu, onunla nasıl mücadele edildiği ve edilmesi gerektiği gibi konular üzerinde bir ilgi yoğunlaşması bulunmaktadır.

2002 yılı Ağustos ayında Güney Afrika'nın Johannesburg kentinde toplanan Dünya Sürdürülebilir Kalkınma Zirvesinde küresel yoksullukla ilgili önemli tespitler dile getirilmiştir. Özellikle son yirmi yıl içerisinde küresel kalkınma politikalarının sonuçlarını değerlendirmek açısından bu bilgiler oldukça önem taşımaktadır. Söz konusu zirvenin sonuç bildirgesinde dünyada 1,2 milyar insanın günde bir dolardan daha az, dünya nüfusunun yarısının da iki dolardan daha az bir günlük gelir düzeyine sahip olduğu ve onların açlık, hastalık, işsizlik, umutsuzluk ve okur yazar olamamaya mahkum oldukları kaydedilmektedir. Bir başka açıdan fade etmek gerekirse dünya nüfusunun yarısından fazlasının gıda, içme suyu, sağlık, eğitim ve modern enerji imkanlarından oldukça yetersiz yararlandığı gerçeği ortaya çıkmaktadır. Yani insan gibi yaşama tabirinden çok uzakta bir hayat sürdükleri çok açıktır. Peki bu insanlar yoksulluğu kendileri mi seçtiler, yoksa yoksulluk bir insanın kaderi midir? Değiştirilemez mi? Önüne geçilemez mi?

DPT'NİN 2007-2013 yılları için hazırladığı 9.Kalkınma Raporuna göre yoksulluğun önümüzdeki yıllarda artacağı belirtildi. Raporda, yoksullukla mücadeledeki yasal karmaşıklığı önlemek için 'Kurumsal Sosyal Yardım Yasası' çıkarılması ve Türkiye'de yoksullukla mücadele eden Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü ve Vakıflar Genel Müdürlüğü'yle Emekli Sandığı'nın tek çatı altında toplanması önerildi. Devletin görev ve sorumluluğu gözardı edilerek, konunun piyasa ve aile dayanışması ilişkileriyle yönetilmek istenmesi, sosyal yardım kurumlarının kapasitelerinin yetersizliği ve koordinasyon eksikliği ve artan işsizlik ve büyüyen kayıt dışı sektör, gelir dağılımı' gelir dağılımı ve yoksulluğun temel sebebi olarak gösterildi.

ÇÖZÜME YÖNELİK EYLEM VE FAALİYETLER

Yoksulluğun sadece ekonomik bir sorun olmadığı, aynı zamanda temel hakların yaşanmama durumu olduğu kaydedilen raporda, 'Amaç sadece belirli bir gelir düzeyini sağlamak yerine, sosyal içerme ve insanca yaşam haklarını da gözeten gelir dağılımı ve yoksullukla mücadele politikalarının geliştirilmesi olmalıdır. Bu politikalar ise, yalnızca piyasa dinamiklerine veya aile dayanışma mekanizmalarına dayandırılarak oluşturulamaz' denildi. Söz konusu sorunlar kapsamında çözüme yönelik eylem, faaliyet ve projeler ise şöyle sıralandı: '-Sosyal transfer harcamaları gelir dağılımını düzenleyici etkisi olan önemli bir politika aracıdır. -Devlet hem vergi politikaları hem de transfer politikalarıyla gelir dağılımı ve yoksulluk konusunda dengeleyici fonksiyonunu öne çıkaran politikalar belirlemelidir. -İş gücü niteliğini arttırmaya yönelik aktif istihdam politikaları uygulanmalıdır. -Sosyal yardım alanında görev yapan kamu kurum ve kuruluşlarında bu alanda eğitim almış nitelikli personelin istihdamı sağlanmalıdır. -Üçlü diyalog ve işbirliği yöntemiyle ulusal istihdam strateji ve politikaları belirlenip, uygulamaya konmalıdır. -Kayıt dışı ekonominin kayıt altına alınmasıyla eş zamanlı olarak, vergi ve SSK prim yükü, uzun vadeli ve takvimli bir program ilan edilerek, kademeli bir biçimde azaltılmalıdır. -İstihdam bazlı teşvik sistemine geçilerek, ilave istihdam yaratan işverene işe aldığı her işçi için belirli bir süreyle ücret, SSK primi, muhtasar vergi, enerji bedeli indirimi sağlanmalıdır. -

Ücretli kesimin vergi yükü hafifletilmeli; ücretten kesilen gelir vergisi için uygulanan 'özel indirim' tekrar yürürlüğe konmalı, asgari ücret üzerindeki vergi yükü kademeli olarak azaltılmalıdır. -Kayıtlı işletmeler üzerindeki vergi yükü azaltılmalı, kurumlar vergisi ve KDV oranları düşürülmelidir.

ADLİ TIP

Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun (CMUK) 79. maddesinde "Bir ölünün adli muayenesi tabip huzuru ile yapılır. Adli muayenede ölünün tıbbi kimliği, ölüm zamanı ve ölüm nedenini tayin için harici bulgular tespit edilir." denmektedir. CMUK. Md. 80: "Mani sebebler olmadıkça otopside önce ölünün hüviyeti her suretle bilhassa kendisini tanıyanlara gösterilerek, bilgilerine müracaat olunarak tayin olunur ve elde edilmiş bir sanık varsa ölü tanınmak üzere ona da gösterilir". denmektedir. CMUK. Md. 81: "OTOPSİ ÖLÜNÜN HALİ MÜSAİT OLDUKÇA MUTLAK (BAŞ, GÖĞÜS ve KARNIN) AÇILMASINI İCAP ETTİRİR." denmektedir.

Ölü muayenesi ve otopsinin hangi türdeki olgulara yapılması gerektiğini bildiren Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü'nün (CİGM) 8.7.1946 tarih ve 45/14 sayılı tamimleri pratikte sık rastlanan hataların yapılmasını önlemesi amacıyla burada aktarılmıştır.

CİGM. 45/14 sayılı tamimi: "Otopsi yapılmadan ve cesedin dış muayene bulguları ile yetinilerek ölüm nedenini bildirir raporlar yazılmasının bir alışkanlık haline geldiği, ceset üzerinde maddeten ancak bir kez otopsi yapılabileceği, bu nedenle bu konudaki en küçük bir kayıtsızlığın ölü ile birlikte hak ve adaletin gömülmesine yol açacağı göz önünde bulundurularak cinayet, intihar veya kazai ölümlerde ölüm nedeni dış muayenede belli olsa dahi ceset üzerinde üç boşluk açılmalıdır. Bilhassa elle veya iple boğma veya ası vakalarında boyun cildi ve boyun iç organları, kırık ve kemikleri incelenerek ve bütün iç organlar ve kemiklerdeki travmatik ve hastalığa ait bulgular not edilip ayrıntılı bir şekilde tanımlanıp ölüm nedeni ve ölüm mekanizmasını ve ölüm şeklini gösteren tüm değişimlerin ayrıntılı bir şekilde rapor edilmesi gerekmektedir."

Söz konusu bu maddeler göz önüne alındığında,adli tıp alanında kişinin öldükten sonra da bir takım haklara sahip olduğu ve bazı konularda vücut bütünlüğünün biyolojik olarak ölü olmasına rağmen hala korunduğunu göstermektedir.

KAYNAKÇA

Gazete Haberleri:

Amerika’da bireysel silahlanma hak oldu’(www.tumgazeteler.com)

‘Kredi kartıyla silah satışı’(www.tumgazeteler.com)

Online Makale:

Türkiye’de BİREYSEL SİLAHLANMAYA ilişkin istatistikler
www.umut.org.tr

Nurtaç ARSLAN ‘8 Mart dünya kadınlar günü ve kadın hakları’
www.sivas.gov.tr/insanhaklari/mart2007.doc

Göç ve göçün zararları
www.marmara.gov.tr/documents/news/233/murat_Urk.goc

‘Adli otopsiler ve adli patoloji’(www.ttb.org.tr/eweb/adli/3.html)